

Dades de l'assignatura

Any acadèmic	Codi d'assignatura	Nom	Crèdits	Plans on pertany	Idiomes
2010 - 2011	101711	Malalties neurodegeneratives i demències	9	828 - Graduat en Logopèdia	Català

Professor/a de contacte

Nom: Josep M. Vendrell Brucet
Departament: MEDICINA
Despatx: S/N
Adreça de correu: Josep.Vendrell.Brucet@uab.cat

Prerequisits

Es recomana haver cursat l'assignatura de segon curs "Neurologia del Llenguatge"

Contextualització i objectius

El temari estudia les principals malalties neurodegeneratives que determinen trastorns cognitius i del llenguatge tant en la població infantil com en l'edat adulta, i prepara els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge i els trastorns neuropsicològics acompanyants originats per aquestes malalties, introduint-los en les tècniques específiques de rehabilitació. En d'altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Neurologia del Llenguatge (101710), Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura es pretén que l'alumne/a sigui capaç d'identificar les principals característiques de les malalties neurodegeneratives que poden cursar amb problemes del llenguatge, així com d'avaluar aquests trastorns i de plantejar-ne una intervenció adequada. També haurà de ser conscient de les implicacions familiars i socials d'aquest tipus de trastorns i de la necessitat d'un abordatge multidisciplinari.

Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Codi	Tipus	Nom de la competència	Resultats d'aprenentatge
1431:E06	E	Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.	1431:E06.01 - Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
1431:E13	E	Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.	1431:E13.01 - Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
1431:E14	E	Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.	1431:E14.05 - Identificar els principals articles del codi deontològic de la professió de logopeda i analitzar-ne les implicacions. 1431:E14.06 - Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.
1431:T06	T	Dissenyar i gestionar projectes.	1431:T06.00 - Dissenyar i gestionar projectes.
1431:T08	T	Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.	1431:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
1431:T13	T	Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.	1431:T13.00 - Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.

Continguts de l'assignatura

--

1. Introducció a l'estudi de les malalties neurodegeneratives.
  - 1.1. Concepte de pèrdua progressiva irreversible.
  - 1.2. Classificació clínica de malalties neurodegeneratives.
  - 1.3. Cas particular de les demències.
  - 1.4. Classificació de les repercussions cognitives
2. Perspectiva històrica i evolutiva.
3. Conceptes clínics bàsics relacionats amb malalties degeneratives
  - 3.1. Concepte d'envelliment. Malaltia degenerativa. Malaltia terminal.
  - 3.2. Complicacions físiques: immobilitat. Caigudes. Nafres. Higiene.
  - 3.3. Confusió de símptomes: Ansietat. Dolor. Dísipnea real. Palpitacions.
  - 3.4. Tractaments mèdics: intoxicació, mal compliment, mala comunicació amb el prescriptor o farmacèutic.
  - 3.5. Urgència geriàtrica: Dísipnea. Febre. Deshidratació. Dolor. Caiguda.
  - 3.6. Importància i repercussió de la manca de comunicació en aquests casos..
4. Conceptes neurològics.
  - 4.1. Síndromes hipocinètics – I. Malaltia de Parkinson
  - 4.2. Síndromes hipocinètics –II. Altres parkinsonismes
  - 4.3. Síndromes hiperkinètics – I. Tremolor, mioclònies, tics
  - 4.4. Síndromes hiperkinètics –II. Distonia, Corea, discinèsies tardanes.
  - 4.5. Demències degeneratives –I. Malaltia d'Alzheimer. Demència cossos de Lewy.
  - 4.6. Demències degeneratives – II. Malaltia de prions. Degeneració fonto-temporal. Demència vascular.
  - 4.7. Esclerosi lateral amiotròfica.
  - 4.8. Esclerosi múltiple.
5. Conceptes neuropediàtrics
  - 5.1. Malalties neurodegeneratives infantils. Errors congènits del metabolisme. Malalties mitocondrials. Trastorns congènits de les glucoproteïnes. Encefalopaties progressives sense anomalia metabòlica coneguda
  - 5.2. Síndromes genètiques i cromosòmiques: Síndrome de Rett. Síndrome de Down. Síndrome de Williams. Síndrome de Prader-Willi. Síndrome X fràgil
  - 5.3. Epilèpsia – Afàsia adquirida
6. La reorganització de les funcions cerebral.
  - 6.1. El pacient amb una lesió cerebral progressiva.
  - 6.2. Trastorns derivats d'una malaltia neurodegenerativa: trastorns cognitius, llenguatge, atenció, executius, funció motora.
  - 6.3. Relació d'aquests trastorns amb la comunicació.
  - 6.4. Nivells d'intervenció: Dèficit, discapacitat i minusvàlua.
  - 6.5. Agressivitat del pacient en relació amb el dèficit.
  - 6.6. L'equip interdisciplinar en el procés de rehabilitació.

7. Intervenció logopèdica en els trastorns del llenguatge de les malalties neurodegeneratives
7.1. Conceptes bàsics (repàs): Nivells d'intervenció. Fases de la intervenció. Exploració i diagnòstic. Pla terapèutic. Objectius terapèutics. Abordatge multidisciplinar.
8. Avaluació i intervenció neurologopèdica
8.1. Avaluació i intervenció en el llenguatge.
8.2. Avaluació i intervenció cognitiva.
8.3. Intervenció i estratègies per la pèrdua de memòria.
8.4. Intervenció en funcions executives.
8.5. Intervenció en la deglució.
8.6. Eficàcia i seguiment.
8.7. Eines de tolerància a la frustració – pacient i entorn.
8.8. Eines d'acceptació de pèrdua progressiva, i adaptació successiva.
8.9. Aplicació pràctica de l'atenció multidisciplinar
9. Intervenció sociofamiliar
9.1. Intervenció a l'entorn familiar: abordatge de la pèrdua, canvi en els rols, adaptacions familiars i recomanacions als principals cuidadors.
9.2. Intervenció en l'entorn menys immediat.
9.3. Intervenció social des del punt de vista econòmic.
9.4. Adaptació: Diferents fases. Diferents abordatges.
9.5. Concepte dependència. Manteniment de la socialització.
9.6. Terminalitat. Frontera no estricta. Expectatives.

Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics.

Les activitats formatives representen un 40% de teoria i un 60% de pràctica. La pràctica consta de la presentació de casos clínics, tan en sessions teòriques, on l'alumnat treballa els continguts de l'assignatura a partir del cas, com a partir de l'observació directa de casos del dispensari de l'EPL de l'Hospital de Sant Pau.

En aquesta assignatura l'alumnat ha d'estudiar els continguts cada setmana per tal de poder respondre adequadament els qüestionaris d'avaluació continuada que es van recollint al llarg del curs.

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics.

Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Tipus	Activitat	Hores	Resultats d'aprenentatge
Supervisada	Anàlisi de casos pràctics	24	1431:E13.01 1431:E14.05 1431:E14.06
Autònoma	Consultes bibliogràfiques i documentals	16	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T08.00

Supervisada	Discussió de les sessions de pràctica clínica	24	1431:E06.01 1431:E14.05 1431:E14.06 1431:T06.00 1431:T13.00
Autònoma	Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors	16	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T08.00
Autònoma	Lectura comprensiva de materials	25	
Dirigida	Observació directa de sessions logopèdiques	30	1431:E06.01 1431:E14.05 1431:E14.06 1431:T13.00
Supervisada	Pràctiques amb material multimèdia	15	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T08.00
Autònoma	Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T06.00
Autònoma	Realització de treballs	30	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T06.00 1431:T08.00
Dirigida	Sessions teòriques amb suport TIC	30	1431:E06.01 1431:E13.01 1431:T06.00

Avaluació

Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions teòrico-pràctiques al llarg del semestre, la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques i l'exposició oral d'alguns continguts teòrics de l'assignatura.

Qualificació final

Es basarà en un algoritme que ponderarà el resultat de l'execució de les avaluacions al llarg del semestre, la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques i a les sessions informatitzades. El mètode d'avaluació serà exposat i raonat amb els alumnes a l'inici de l'assignatura.

Activitat	Hores	Pes	Resultats d'aprenentatge
Activitat en grup de les sessions clíniques	0	20	1431:E06.01 1431:E14.05 1431:E14.06 1431:T13.00
Activitats relacionades amb els casos pràctics	0	20	1431:E06.01 1431:E14.05 1431:E14.06 1431:T06.00 1431:T08.00 1431:T13.00
Presentació oral 1	0	20	1431:E06.01 1431:E13.01
Presentació oral 2	0	20	1431:E06.01 1431:E13.01
Presentació oral 3	0	20	1431:E06.01 1431:E13.01

Bibliografia i enllaços web

"Cuidar en casa a personas mayores con dependencia", Àrea de benestar Social. Diputació de Barcelona.

"Fundamentos de neurolingüística". A.R. Luria. Ed. Toray-mason.

"Trastornos del equilibrio. Un abordaje multidisciplinario". R. Ramírez Camacho. Ed. McGraw-Hill. Interamericana.

"Neurología infantil". I. Pascual-Castroviejo. Editorial Científico-médica.

"Demencias: investigación, diagnóstico y tratamiento. M.F. Weiner, A.M. Lipton. Masson, 2005.

"Manual del cuidador de enfermos de Alzheimer". VVAA. Ed. Mad, SL. 2005.

Malalties neurodegeneratives i demències 2010 - 2011

"Aspectos sociales y familiares de los pacientes con demencia". 2a edición. F. Bermejo Pareja. Ed. Díaz de Santos, 2004.

"Enfermedad de Alzheimer y otras demencias". VVAA. Ed. Médica Panamericana, 2006.

"Neurología de la Conducta y Neuropsicología". J. Peña-Casanova. Ed. Médica Panamericana, 2007.

"Las demencias y la enfermedad de Alzheimer: una aproximación práctica e interdisciplinar". Deví Bastida, J., Deus Yela, J. Ed. ISEP, 2004.